

Soạn bài Uy-lít-xơ trở về - Ngữ văn lớp 10

Câu 1. Văn bản trên có thể chia làm mấy đoạn? Nêu nội dung của mỗi đoạn.

Trả lời:

Văn bản được chia thành 2 đoạn:

- + Đoạn 1: từ đầu đến “*kém gan dạ*”: Cuộc đối thoại giữa bốn nhân vật (nhũ mẫu O-ri-clê, con trai Tê-lê-mác, Pê-nê-lốp, Uy-lít-xơ), Pê-nê-lốp thận trọng chưa chịu nhận chồng.
- + Đoạn 2: đoạn còn lại: Pê-nê-lốp thử thách Uy-lít-xơ về bí mật của chiếc giường, Pê-nê-lốp nhận ra chồng.

Câu 2. Tâm trạng Uy-lít-xơ khi trở về gặp vợ biểu hiện như thế nào? Cách ứng xử của chàng bộc lộ phẩm chất gì ?

Trả lời:

Tâm trạng của Uy-lít-xơ khi trở về gặp vợ:

- Khi Pê-nê-lốp không chịu nhận chàng là người chồng Uy-lít-xơ, chàng vẫn mỉm cười bảo: “*Đừng làm rầy mẹ, mẹ còn muốn thử thách cha ở tại nhà này. Thế nào rồi mẹ con cũng sẽ nhận ra, chắc chắn như vậy?*”. Điều này thể hiện sự nhẫn nại, bình tĩnh của Uy-lít-xơ, đồng thời thể hiện niềm tin mãnh liệt của chàng đối với vợ.
- Uy-lít-xơ bàn với con là Tê-lê-mác việc đối phó với những gia đình quyền quý có người bị chàng giết. Điều này thể hiện sự khôn ngoan, sáng suốt của Uy-lít-xơ.
- Uy-lít-xơ hờn dỗi khi Pê-nê-lốp mãi vẫn không nhận ra chàng và chàng khóc khi nghe vợ giải thích nguyên nhân. Điều đó chứng tỏ Uy-lít-xơ là một người rất giàu tình cảm và rất yêu vợ.

Câu 3. Vì sao Pê-nê-lốp “*rất đổi phân vân*” ? Việc chọn cách thử “bí mật chiếc giường” cho thấy vẻ đẹp gì về trí tuệ và tâm hồn của nàng ?

Trả lời:

- Pê-nê-lốp “*rất đổi phân vân*” khi gặp Uy-lít-xơ vì nàng “*luôn lo sợ có người đến đây, dùng lời đường mật để đánh lừa. Vì đời nàng thiếu gì người xảo quyệt, chỉ làm điều tai ác...*”
- Phép thử bí mật chiếc giường cho thấy Pê-nê-lốp là con người trí tuệ, thông minh và tinh táo biết kìm nén tình cảm của mình. Bên cạnh sự thông minh, tinh táo là sự thận trọng của nàng. Điều đó rất phù hợp với hoàn cảnh của nàng lúc này. Pê-nê-lốp là người

Soạn bài Uy-lít-xơ trở về - Ngữ văn lớp 10

tinh táo mà tế nhị, kiên quyết mà thận trọng, trí tuệ mà rất giàu tình cảm, phẩm chất cao thượng.

Câu 4. Cách kể của Hô-me-rơ qua đoạn trích tạo ra hiệu quả gì ? Biện pháp nghệ thuật nào thường được sử dụng để khắc họa phẩm chất nhân vật ? Biện pháp nghệ thuật nào được sử dụng ở khổ cuối của đoạn trích (“Dịu hiền... buông rời”).

Trả lời:

- Qua đoạn trích, cách kể của Hô-me-rơ tạo ra hiệu quả bất ngờ và xúc động làm nổi bật phẩm chất của Pê-nê-lốp và Uy-lít-xơ. Cách kể ấy thể hiện đặc trưng của phong cách kể chuyện sử thi, vừa chậm rãi, vừa tỉ mỉ, trang trọng. Ở đoạn trích này Pê-nê-lốp nghi ngờ, không tin Uy-lít-xơ là người chồng xa cách của mình. Do đó kiểu kể chuyện tỉ mỉ này tạo ra những đoạn đối thoại mang hình thức thăm dò, thử phản ứng từ đó dẫn tới bản chất của vấn đề.

- Để khắc họa bản chất nhân vật, Hô-me-rơ thường sử dụng hình thức gọi nhân vật bằng cụm danh – tính từ rất phổ biến trong sử thi Hi Lạp (ví dụ: *Pê-nê-lốp thận trọng, nữ mẫu O-ri-clê hiền thảo, Uy-lít-xơ cao quý và nhã nhai...*). Điều này tạo cho sử thi phong cách riêng, hấp dẫn, đặc sắc.

- Biện pháp nghệ thuật được Hô-me-rơ sử dụng ở khổ cuối đoạn trích (“Dịu hiền” ... “buông rời”) là biện pháp so sánh có đuôi dài, ở đây, Hô-me-rơ đã ví niềm vui tái ngộ của Pê-nê-lốp với Uy-lít-xơ cũng giống như hạnh phúc của con người thoát nạn biển khơi. Vế so sánh được nói trước, dài hơn với hình ảnh cụ thể, sinh động, như cái đòn bẩy nghệ thuật nhằm tôn lên sự việc được so sánh.

LUYỆN TẬP

Câu 1. Đoạn trích trên đây thường được gọi là “cảnh nhận mặt bằng phép thử bí mật của chiếc giường” và là một trong những sự kiện làm nổi bật tình huống đoàn viên. Học sinh có thể tự tổ chức biểu diễn cảnh này (theo hình thức kịch) để khắc họa sâu thêm hoàn cảnh cũng như hành động của các nhân vật.

Gợi ý tham khảo:

Sau khi tiêu diệt hết bọn cầu hôn và cùng với con trai Tê-lê-mác yêu quý trừng phạt những lũ đầy tớ vong ân phản chủ, ta hồi hộp đợi mong thời khắc, Pê-nê-lốp nhận mình. Thế nhưng hôm ấy, sau khi đã ngồi đợi rất lâu, ta mới thấy nàng yên lặng bước vào. Nàng ngồi đối diện với ta nhưng lặng thinh không nói. Có lúc ta thấy nàng đăm đăm âu yếm nhìn ta nhưng có lúc lại thấy nàng thờ ơ lạnh nhạt. Trong lúc đang băn khoăn quá đỗi thì Tê-lê-mác lên lời. Ta chờ đợi sự phản ứng của nàng sau những lời con trai trách mẹ nhưng nàng vẫn không vò vập. Nàng khẳng định với con trai nếu ta đúng là chồng nàng

Soạn bài Uy-lít-xơ trở về - Ngữ văn lớp 10

thật thì hẳn sẽ có những dấu hiệu riêng để nhận ra nhau. Nghe nàng nói vậy ta đã hiểu nàng muốn nói điều gì. Ta bèn vừa an ủi vừa nhắc nhở con trai Tê-lê-mác hãy đề phòng sự trả thù của bọn cầu hôn, nhắc nhở mọi người mặc quần áo đẹp ca múa làm người ngoài làm tưởng trong nhà đang làm lễ cưới, rồi ta cũng đi tắm rửa.

Ta trở về chỗ cũ ngồi đối diện với Pê-nê-lốp trên chiếc ghé bành rồi nhắc nhủ mẫu O-ri-clê chuẩn bị kê riêng cho mình một chiếc giường để ngủ. Không ngờ ngay lúc ấy người cũng bạo dạn nói với u già: Già hãy khiêng chiếc giường chắc chắn ra khỏi gian phòng vách tường kiên cố do chính tay Uy-lít-xơ đã kê nó ngày xưa. Nghe Pê-nê-lốp nói vậy, ta bỗng giật nảy mình bởi ta nghĩ rằng bí mật về chiếc giường xưa không còn nữa. Buột miệng ta đã nhắc lại tất cả bí mật về quá trình chế tác chiếc giường. Nhưng vừa mới nói dứt lời song bỗng dung ta thấy Pê-nê-lốp chạy đến ôm chầm lấy cổ ta và nói bao lời yêu thương ghen ngào trong nước mắt. Lúc ấy ta mới chợt hiểu ra sự thông minh và sắc sảo của vợ mình. Ta ôm chặt lấy nàng, người vợ xiết bao thân yêu, người bạn đời thủy chung sau bao nhiêu năm xa cách.

Câu 2. Nhập vai Uy-lít-xơ, anh (chị) hãy kể lại cảnh nhận mặt ấy.

Gợi ý tham khảo:

Tôi trở về ngôi nhà thân thương của mình sau hai mươi năm rông rã bên ngoài. Một niềm vui vô bờ khi đặt chân đến ngôi nhà, gặp lại người thân, bạn bè, gia nhân thế nhưng họ lại không nhận ra tôi và người vợ yêu dấu ngày nào nay lại lạnh nhạt. Trải qua thử thách khi tiêu diệt được bọn cầu hôn vô nhân, tôi bước vào nhà những mong được ôm lấy vợ mình nhưng nàng lại đần đờ, nhìn tôi như người xa lạ. Tim tôi nhói đau, chẳng lẽ nàng lại không nhận ra tôi, chẳng nhẽ thời gian đã làm cho nàng quên đi người chồng thuở nào. Cuối cùng nàng đặt ra thử thách “chiếc giường” để chắc chắn tôi là chồng của nàng. Tôi biết ơn sự thông tuệ của nàng, sự cẩn trọng của nàng, điều đó cho thấy nàng chưa bao giờ dễ dãi, chưa bao giờ hết mong nhớ người chồng này. Tôi nhận biết chiếc giường và bí mật giữa hai vợ chồng một cách dễ dàng. Vợ tôi xúc động ôm trâm lấy, nàng nhỏ những giọt lệ vui mừng chào đón sự trở về của chồng. Cả gia đình ai nấy đều vui mừng và hạnh phúc chào đón tôi trở về.